Acta entomologica silesiana
Vol. 30: (online 010): 1–4 ISSN 1230-7777, ISSN 2353-1703 (online) Bytom, September 8, 2022

Pierwsze stwierdzenie *Stephanitis takeyai* Drake & Maa, 1955 (Hemiptera: Heteroptera: Tingidae) na Górnym Śląsku

http://doi.org/10.5281/zenodo.7059754

Tomasz Rakoczy[1], Grzegorz Gierlasiński[2]

[1] ul. Winogronowa 10, 32-650 Witkowice, Polska
[2] Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań, Polska, e-mail: ggierlas@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2968-8553

ABSTRACT. **First record of *Stephanitis takeyai* Drake & Maa, 1955 (Hemiptera: Heteroptera: Tingidae) in Upper Silesia.**
This paper presents the first record of *Stephanitis takeyai* in Upper Silesia. Moreover, the role of land transport in the spreading of this species in Poland is also shortly discussed, especially in the context of selling *Pieris japonica* in large garden stores.

KEY WORDS: lace bug, introduced species, alien species, *Pieris japonica*, new record, faunistics, Poland.

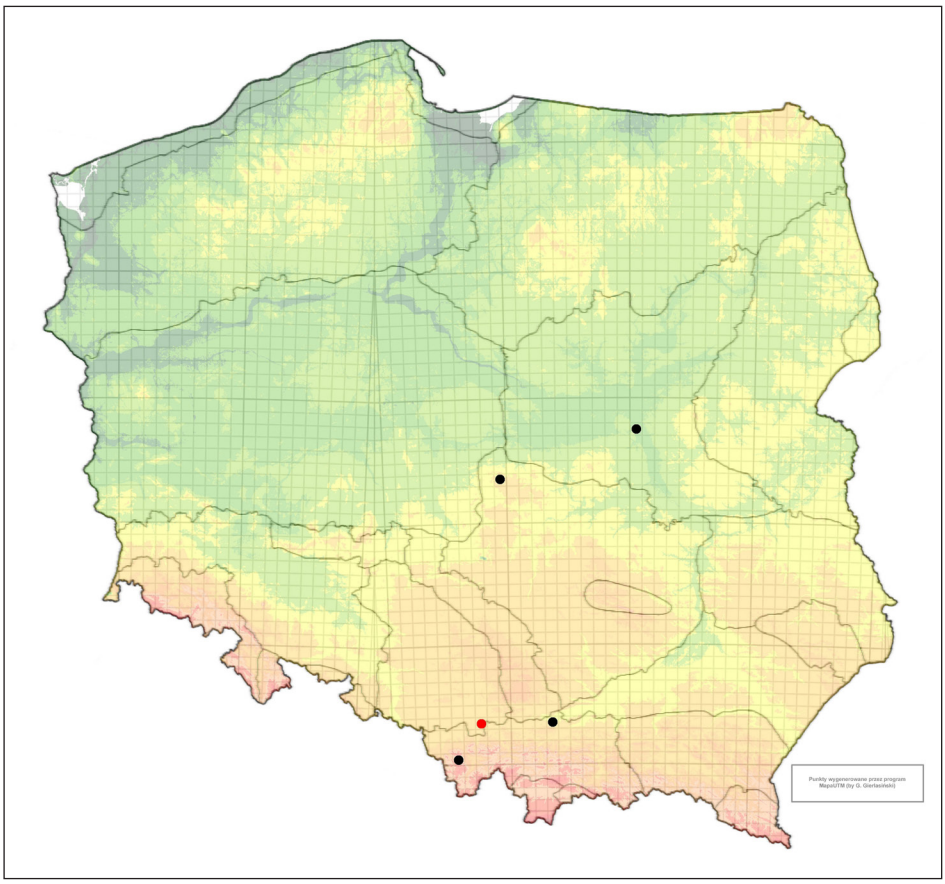
WSTĘP

Rodzaj *Stephanitis* Stål, 1873, reprezentowany jest w Palearktyce przez ponad 50 gatunków (Aukema 2022). W Polsce stwierdzono do tej pory występowanie czterech z nich: *Stephanitis oberti* (Kolenati, 1856) (m.in. Strawiński 1965), *Stephanitis pyri* (Fabricius, 1775) (m.in. Smreczyński 1955), *Stephanitis rhododendri* Horváth, 1905 (m.in. Landiger 1927) i *Stephanitis takeyai* Drake & Maa, 1955 (m.in. Soika & Łabanowski 2000), przy czym ostatnie dwa z nich należą do gatunków zawleczonych do Europy (Lis B. 2002).

Stephanitis takeyai jest pluskwiakiem podanym po raz pierwszy w Europie końcem ubiegłego stulecia (Aukema 1996), z Polski natomiast kilka lat później wykazali go Soika & Łabanowski (1999). Obecnie jego występowanie w Europie potwierdzono w Austrii, Belgii, Czechach, Francji, Hiszpanii, Holandii, Niemczech, Polsce, Portugalii, Słowacji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, na Węgrzech oraz we Włoszech (Aukema 2022). Dotychczasowe dane dotyczące występowania prześwietlika pierisowca w naszym kraju ograniczają się do czterech stanowisk (Ryc. 1). Podawany był jak dotąd z Beskidu Zachodniego (Gierlasiński *et al*. 2021), Niziny Mazowieckiej (Soika & Łabanowski 2000) oraz Wyżyny Małopolskiej (Gierlasiński *et al.* 2022). Biologia i morfologia tego gatunku zostały szczegółowo przedstawione w pracy Soiki & Łabanowskiego (1999).

MATERIAŁY I METODY

Materiał przedstawiony w niniejszym doniesieniu został zebrany przez pierwszego autora i oznaczony z wykorzystaniem klucza przedstawionego w pracy Lis B. (2001). W niniejszym doniesieniu przyjęto granice regionów zoogeograficznych na podstawie *Katalogu fauny Polski* [KFP] (Burakowski *et al.* 1973). Mapę rozmieszczenia *Stephanitis takeyai* wygenerowano wykorzystując niekomercyjny program MapaUTM ver. 5.4 (Gierlasiński 2022).

Ryc. 1. *Stephanitis takeyai* – rozmieszczenie w Polsce (czarne punkty – dane literaturowe, czerwony punkt – nowe stanowisko).

Fig. 1. *Stephanitis takeyai* – distribution in Poland (dark points – literature data, red point – new site).

WYNIKI I DYSKUSJA

Poniżej zaprezentowano nowe stanowisko *Stephanitis takeyai* w Polsce, będące jednocześnie pierwszym stwierdzeniem tego gatunku na Górnym Śląsku (Ryc. 1).

Nowe stanowisko:

Górny Śląsk: Witkowice [CA73] (49°55’43.8” N, 19°15’21.2” E), 4.06.2021, 40 exx., ogród przydomowy, na *Pieris japonica*, leg. T. Rakoczy, det. G. Gierlasiński.

Zaprezentowane powyżej stanowisko poszerza dotychczasową wiedzę o występowaniu *S. takeyai* w kraju. Warto zwrócić uwagę, że *Pieris japonica*, na której między innymi żeruje, jest rośliną powszechnie uprawianą w przydomowych ogrodach. Wydaje się więc prawdopodobne, że jego rzeczywiste rozmieszczenie w kraju jest znacznie

szersze niż wskazują na to dane literaturowe. Istotne znaczenie w rozprzestrzenianiu się prześwietlika pierisowca ma transport lądowy. Dystrybucja i sprzedaż okazów roślin żywicielskich z krajów, w których są uprawiane do krajów zbytu, sprzyja zwiększaniu jego zasięgu. Systematyczne dostawy, często w specjalnie do tego przystosowanych pojazdach, zapewniają pluskwiakom szybką i bezpieczną drogę do nowych siedlisk. W samej tylko, liczącej blisko 100 obiektów w całym kraju, sieci sklepów Castorama, *Pieris japonica* jest dostępny od maja do końca września. Rośliny są sprowadzane z Holandii, a sprzedaż w Polsce często ma miejsce w ogrzewanych pomieszczeniach (inf. ustna: Mateusz Wrzoł). Takie warunki sprzyjają rozwojowi pluskwiaka niezależnie do stadium, w którym dociera do naszego kraju.

PODZIĘKOWANIA

Autorzy pracy pragną podziękować Mateuszowi Wrzołowi za pomoc w uzyskaniu informacji dotyczących dystrybucji *Pieris japonica* w sieci sklepów Castorama.

PIŚMIENNICTWO

Aukema B. 1996. *Stephanitis takeyai* on *Pieris japonica*. *Mededelingen van de Plantenziektenkundige Dienst* 179: 46–47.

Aukema B. (Ed.) 2022. Catalogue of the Palaearctic Heteroptera https://catpalhet.linnaeus.naturalis.nl/.

Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1973. Chrząszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. *Katalog fauny Polski* 23(2): 1–232.

Drake C.J., Maa T. 1955. Chinese and other Oriental Tingoidea (Hemiptera). III. *Quarterly Journal of the Taiwan Museum* 8: 1–11.

Fabricius J.C. 1775. Systema entomologiae, sistens insectorum classes, ordines, genera, species, adiectis synonymis, locis, descriptionibus, et observationibus: i–xxx, 1–832. Kortii, Flensburgi & Lipsiae.

Gierlasiński G. 2022. MapaUTM v.5.4. https://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html, dostęp: 5.06.2022.

Gierlasiński G., Kolago G., Pacuk B., Taszakowski A., Syratt M., Regner J., Żóralski R., Rutkowski T., Kania J., Kucza W., Miłkowski M., Masłowski A. 2021. Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce – III. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* 15: 31–68. DOI: doi.org/10.5281/zenodo.4671971.

Gierlasiński G., Kolago G., Taszakowski A., Miłkowski M., Syratt M., Masłowski A., Grzywocz J., Rutkowski T. 2022. Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce – IV. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* 16: 37–62. DOI: doi.org/10.5281/zenodo.6522538.

Horváth G. 1905. Hémiptères nouveaux de Japon. *Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici* 3: 413–423.

Kolenati F.A. 1857. Meletemata entomologica. VI. Hemipterorum Heteropterorum Caucasi. Harpagocorisiae, monographice dispositae. *Bulletin de la Société Impériale des Naturalistes de Moscou* 29(4) (1856): 419–502.

Lindiger L. 1927. Bemerkung über die Rhododendron-Wanze. *Entomologische Rundschau* 44(9): 36.

Lis B. 2001. Nowe stanowiska rzadkich w faunie Polski gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Przegląd zoologiczny* 45: 89–93.

Lis B. 2002. *Stephanitis hoberlandti* – a new West Palaearctic lace-bugs species (Hemiptera: Heteroptera: Tingidae). *Genus* 13(2): 165–169.

Smreczyński S. 1955. Uzupełnienie do materiałów do fauny pluskwiaków (Hemiptera) Polski. *Fragmenta Faunistica* 7: 209–212.

Soika G., Łabanowski G. 1999. Prześwietlik pierisowiec - nowy szkodnik w Polsce. *Ochrona roślin* 13: 14.

Soika G., Łabanowski G. 2000. Pests of ericaceous plants in the botanical gardens in Poland and proposals for their control, pp. 71–76, In: Wiech K., Zemanek B. (Eds.), Protection of plant collections against pests and diseases. Kraków.

Stål C. 1873. Enumeratio Hemipterorum. Bidrag till en förteckning öfver alla hittills kända Hemiptera, jemte systematiska meddelanden. III. *Kongliga Svenska Vetenskaps-Akademiens Handlingar* (*N.F.*) 11(2): 1–163.

Strawiński K. 1965. Interesujące i rzadsze gatunki Hemiptera i Heteroptera charakterystyczne dla torfowisk z okolic Sosnowicy (pow. Parczew, woj. lubelskie). *Fragmenta Faunistica* 11: 399–402.

Accepted: 13 July 2022; published: 8 September 2022

Licensed under a Creative Commons Attribution License http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/